

Ελεάνα Γεωργούλη

«Το θέατρο πρέπει να είναι ελεύθερο, σαν όνειρο»

Εφη Μαρίνου

30/01/2015

Ο στρατιώτης Βούτσεκ ξυρίζει καθημερινά τον λοχαγό του και για ελάχιστα χρήματα προσφέρεται για πειραματόζωο στον γιατρό του στρατοπέδου. Έγκλειστος σε μια κοινωνία-φυλακή, ακατανόητη και ασφυκτική, καταλήγει στη βία. Σκοτώνει τη μάνα του παιδιού του, την άπιστη Μαρία. Και τότε οι πόρτες της πιο επικίνδυνης φυλακής ανοίγουν για τον παρία, τον αποσυνάγωγο Βούτσεκ: η τρέλα.

Ο Γκεόργκ Μπύχνερ έγραψε τον «Βούτσεκ» -έργο που επηρέασε καταλυτικά την παγκόσμια θεατρική δραματουργία- το 1836 στη Γερμανία σε ηλικία μόλις 24 χρονών και πέθανε προτού το ολοκληρώσει. Παίζεται στο θέατρο «Αττις» σε σκηνοθεσία του Σάββα Στρούμπου. Μια παράσταση-πρόταση, μετρημένη στην αυστηρή δομή του σωματικού θεάτρου, στον ρυθμό και το αίσθημα που δίνει η ιδιαιτερότητα του κειμένου. Στον ρόλο της Μαρίας η Ελεάνα Γεωργούλη, σταθερό μέλος της ομάδας «Σημείο Μηδέν».

«Ο Βούτσεκ είναι μια ωδή στη σκόνη του περιθωρίου. Η ουσία βρίσκεται στον σπασμένο καθρέφτη μέσα στον οποίο σκύβει. Το παραμορφωμένο του είδωλο γεννά τη Μαρία, το παιδί του, τον γιατρό, τον λοχαγό. Τολμώ να πω πως στον Βούτσεκ αντικρίζουμε τον απόλυτο μετα-τραγικό ήρωα. Το τραγικό έχει καταργηθεί, αφού δεν υπάρχει πια η πράξη που υπηρετείται εμμονικά ως τις ακραίες της συνέπειες, όπως στην Αντιγόνη, την Ηλέκτρα, τον Ορέστη. Δεν υπάρχει ο αναστοχασμός για τα πεπραγμένα, όπως στον Οιδίποδα. Υπάρχει μόνο σιωπή και οδύνη. Και για να σπάσει ο κύκλος της οδύνης, μόνος δρόμος ο φόνος. Η σκηνή που δολοφονεί τη Μαρία σε αναστατώνει. Τη μαχαιρώνει και ταυτόχρονα είναι σαν να της κάνει έρωτα για τελευταία φορά. Έπειτα, πάλι σιωπή».

Και η βία σήμερα;

«Υπάρχει διαρκώς και παντού. Η ανησυχία και η εγρήγορση είναι μια φλόγα που πρέπει κανείς με προσωπική ευθύνη να κρατά διαρκώς αναμμένη βαθιά μέσα στα σωθικά του. Για παράδειγμα, η τηλεόραση και όλα της τα παράγωγα προκαλούν τέτοιο αισθητηριακό κορεσμό που, αντί τα αντανακλαστικά να οξύνονται, καταστέλλονται».

Σας δημιουργεί ασφάλεια η συλλογική δουλειά στην ομάδα;

«Συχνά πάνω στη σκηνή νιώθω ότι είμαι με τα αδέρφια μου, νιώθω έναν παράξενο δεσμό αίματος. Λέω μέσα μου “Θεέ μου, τι κάνουμε εδώ εμείς οι τρελοί, σηκώνουμε τα μανίκια μας και χτυπάμε με γροθιές τον αέρα”, κι όμως αυτό μας κάνει συμμαχητές με τον πιο όμορφο και πιο γλυκό τρόπο».

Μπορεί ποτέ η επιμονή στην τελειοποίηση της φόρμας να αποβεί σε βάρος του περιεχομένου;

«Δεν ξέρω αν πιστεύω στη φόρμα. Πιστεύω, όμως, με όλο μου το είναι στην αισθητική κωδικοποίηση του ψυχισμού και στην αισθητική λεπτότητα όπου οδηγεί η δεξιοτεχνία του καλλιτέχνη. Το θέατρο πρέπει να έχει την ελευθερία του ονείρου. Και στα όνειρα υπάρχει το ρευστό, υπάρχει η παραπραξία, υπάρχουν χρωματικές παλέτες, που δεν θα δεις ποτέ ξύπνιος... Αν το σώμα μιλούσε μόνο με τους όρους του πραγματικού και του κανονικού, τότε η τέχνη μας θα ήταν ακρωτηριασμένη. Σε μένα κάποιες φορές η επανάληψη φέρνει στην επιφάνεια μπανάλ στοιχεία στην ερμηνεία. Τότε μπαίνω σε μεγάλη κρίση. Φέρνω τα πάνω κάτω για να διώξω τη συνάφεια απ’ το παίξιμο. Όταν δεν τα καταφέρνω, είμαι δυστυχής. Αλλά έτσι υποθέτω αποκτιέται η εμπειρία».

Ο καλλιτέχνης πώς καταφέρνει να δραπετεύει από την κακογουστιά;

«Κρατάς άραγε ποτέ την κακογουστιά και τον κυνισμό απ’ έξω; Νομίζω ότι τα καλείς να έρθουν μαζί σου στη σκηνή. Όταν είσαι κουρασμένος, σε δηλητηριάζουν. Όταν είσαι ξεσηκωμένος, βγάζεις τα νύχια σου και τους ορμάς, κι αυτό όλο σε αέναους κύκλους. Πριν από αιώνες, στα προγκιπάτα της Ευρώπης, οι ηθοποιοί ήταν ελευθεριακοί παρίες, που τους αφήναν άταφους προς δημόσιο παραδειγματισμό. Τότε ναι, έλεγαν κάτι μέσα από την τέχνη τους, την πλήρωναν ακριβά. Οι δικοί μου αγαπημένοι, ο Κατράκης, ο Βεάκης, η Παπαδούκα, ο Καλλέργης, η Παϊζη και τόσο άλλοι, δεν τα είπαν μόνο από το σανίδι, τα είπαν και από τα ξερονήσια. Η

σκηνή είναι δημόσιος λόγος, και έχει την αξία του αν είναι ανατρεπτικός, αλλά στα δικά μου μάτια -όχι- δεν αρκεί».

Αισιόδοξη για τη νέα μετεκλογική εποχή;

«Ο Φώτης Τερζάκης μιλά σ' ένα εξαιρετικό του άρθρο για την αισιόδοξη και απαισιόδοξη ανθρωπολογία. Εγώ μάλλον είμαι της απαισιόδοξης, αν κι η ελπίδα ποτέ δεν διαλύεται. Ψηφίζω γιατί χύθηκε αίμα ώστε να έχω εγώ σήμερα αυτό το δικαίωμα και δεν θα μπορούσα να μην το κάνω μόνο και μόνο από προγονικές ενοχές. Όμως, δεν πιστεύω ότι ο αστικός κοινοβουλευτισμός ή οι εκλογές αυτές μπορούν να απαντήσουν στα αδιέξοδα. Θαρρώ πως είναι ζήτημα ανατροπής και όχι διαχείρισης. “Αν δεν καώ εγώ, αν δεν καείς εσύ, αν δεν καούμε εμείς, πώς θα γεννούνε τα σκοτάδια λάμψη”».